

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

PRÁVNICKÁ FAKULTA

DOKUMENTÁRNÍ AKREDITIV

seminární práce z Mezinárodního práva obchodního

Jana Zlatovská

2004-05

BP404

OBSAH:

- 1) Úvod
- 2) Zákonní úprava dokumentárního akreditivu
- 3) Dokumentární akreditiv
- 4) Závěr

Použitá literatura

1. ÚVOD

Dokumentární platby představují vyšší druh platebních instrumentů, které u klientů vzbuzují vyšší jistotu zaplacení jejich pohledávek, a zvyšují povinnost uhradit závazky ze strany odběratelů. Kupující musí zpravidla učinit nějaký úkon (dát otevřít akreditiv, akceptovat směnku, zaplatit...), aby získal dokumenty, které svědčí o odeslání zboží dle kupní smlouvy a představují vlastnictví ke zboží.

Formy dokumentárních plateb:

- dokumentární inkaso
- dokumenty jsou předány proti zaplacení
- dokumenty jsou předány proti akceptaci směnky
- kombinace předchozích variant
- dokumenty proti dokumentům (protiobchody)
- dokumentární akreditiv

2. ZÁKONNÍ ÚPRAVA DOKUMENTÁRNÍHO AKREDITIVU

Dokumentární akreditiv je upraven v Obchodním zákoníku v třetí části Obchodní závazkový vztahy v § 682 -691.

§ 682 *Základní ustanovení* - písemnou smlouvou o otevření akreditivu se zavazuje banka příkazci, že na základě jeho žádosti poskytne určité osobě (oprávněnému) na účet příkazce určité plnění, jestliže oprávněný splní do určité doby stanovené podmínky, a příkazce se zavazuje zaplatit bance úplatu.

§683 - 684 pojednává o sdělení banky o otevření akreditivu oprávněné osobě, t.j. akreditivní listina. Ta musí obsahovat plnění, ke kterému se banka zavazuje, dobu platnosti akreditivu a akreditivními podmínky.

§685-688 upravují vztah banky k oprávněnému.

§689-690 - dokumentární akreditiv -při dokumentárním akreditivu je banka povinna poskytnout oprávněnému plnění, jestliže bance jsou řádně předloženy během platnosti akreditivu dokumenty určené v akreditivní listině. Banka je povinna přezkoumat s odbornou péčí vzájemnou souvislost těchto dokumentů, zda odpovídají podmínkám z akreditivní listiny.

§691 - stanovuje, že §689-690 platí přiměřeně i pro jiné akreditivy - ty při kterých platí jiné podmínky jako předložní dokumentů.

3. DOKUMENTÁRNÍ AKREDITIV

Jde se o písemný závazek banky vystavený na základě žádosti jejího klienta, že poskytne třetí osobě nebo na její řad určité plnění, jestliže budou do určité doby splněny akreditivní podmínky.

Hlavní výhody dokumentárního akreditivu (DA) spočívají v tom, že zajišťuje prodávajícímu zaplacení zboží, splní-li všechny předepsané podmínky, a kupujícímu, že výplata bude provedena až po splnění podmínek předepsaných akreditivem. Oběma stranám poskytuje DA jistotu v případě, že byl zvolen vhodný druh akreditivu, vystaven dobrou (bonitní) bankou a jsou řádně splněny akreditivní podmínky. Nevýhodou je, že kupujícímu váže předem finanční prostředky a způsobuje mu tak výlohy spojené s obstaráním úvěru a náklady (akreditivní odměny a výlohy).

Zúčastněnými stranami akreditivu jsou:

- příkazce (kupující, dovozce)
- banka vystavující/otevírající akreditiv (banka kupujícího)
- beneficiant (prodávající, vývozce)
- korespondenční banka (avizující, potvrzující, vývozce), otevření akreditivu oznamuje

Postup při používání akreditivu:

1) *Stanovení akreditivních podmínek* – v průběhu jednání o obsahové náplni kontraktu jsou zároveň dohadovány lhůty a podmínky DA. Prodávající by měl být dobře seznámen s riziky spojenými s kupujícím, znát jeho bonitu, politickou, ekonomickou i legislativní situaci jeho země a zároveň přesně zvážit svoji likviditu. Na základě těchto podmínek si pak může zvolit pro něj nejvíce vyhovující DA. Obě strany by měly usilovat o úplné vyjasnění akreditivních podmínek. DA je zcela samostatnou transakcí a banky nejsou samotným kontraktem nikterak vázány. Je naprosto oddělen od vlastního zbožového obchodu, jedná se o vztah mezi bankou dovozce a vývozcem.

2) *Otevření akreditivu* – otevírající bance (dovozce) se podává příkaz k vystavení DA udávající:

- příkazce akreditivu
- otevírající (příkazující) banka
- beneficiant
- avizující banka
- podpis příkazce
- účet, k jehož tíži je akreditiv otevřen
- způsob doručení akreditivu
- řeč a forma akreditivu
- výše akreditivu a měna v níž bude placen
- platnost a použitelnost akreditivu
- povolení částečných dodávek a překládky
- místo a datum nalodění (odeslání) a místo určení
- popis dodávaného zboží, dodací parita
- stanovení akreditivních dokumentů a doba pro jejich předložení
- ustanovení o potvrzení nebo avizování akreditivu
- pokyny jak má být s dokumenty naloženo

Když vystavující banka otevře akreditiv, vyrozumí o tom korespondenční banku v zemi vývozce. Pokud má banka DA pouze avizovat, pak jen doručuje obdržený text beneficiantovi, bez jakéhokoli závazku ze své strany. DA je potvrzen jen tehdy, má-li plnou důvěru v bonitu banky akreditiv vystavující. Jakékoliv nesrovnalosti musí být po dohodě s příkazcem odstraněny ještě před otevřením DA nebo ihned po jeho avizování. Jakmile prodávající obdrží potvrzení DA nebo jeho avízo, měl by zkontrolovat, zda lhůty a podmínky akreditivu jsou v souladu s kontraktem. Jinak je v jeho zájmu okamžitě sdělit nesrovnalosti kupujícímu a požádat ho, aby instruoval vystavující banku, jak má provést nezbytné změny.

3) *výplata (čerpání, likvidace) akreditivu* – prodávající odeslal zboží, dokumenty jsou připraveny k předložení bance. Musí splnit veškeré podmínky dané DA. Všechny dokumenty musí být kompletní, bez chyb a nesmějí se popírat. Rozhodnutí banky o přijetí či nepřijetí dokumentů je založeno striktně na dodržení lhůt a podmínek předložení dokumentů dle smlouvy. Interval mezi datem vystavení přepravních dokumentů (datem odeslání zboží) a jejich prezentací bance nesmí překročit 21 dnů.

DA předepisuje tyto dokumenty:

- dopravní dokument podle druhu přepravy (konosament, letecký, železniční, silniční nákladní list) směnka

- podepsaná obchodní faktura
- pojistka nebo pojistný certifikát
- další doklady (osvědčení o původu zboží, o kvalitě, atest, inspekční certifikát, veterinární osvědčení, vážní list...)

Druhy akreditivů:

Z hlediska postavení partnerů v obchodní transakci se rozlišují akreditivy:

- *kryjící nákup zboží nebo služby* (dovozní, popř. tuzemské odběratelské akreditivy) – banka se zavazuje k peněžnímu plnění do zahraničí. Banka na základě žádosti otevře dokumentární akreditiv a rezervuje na účtu klienta dostatečný objem peněžních prostředků potřebných na krytí budoucího závazku. Tyto prostředky jsou uvolněny k platbě až po splnění všech podmínek vývozcem. Podmínkou je proto solventnost. Tato stránka bývá pro kupujícího nepříjemná, ale má šanci kompenzovat ušlou ztrátu z předchozí rezervace peněžních prostředků dojednáním nižší ceny za prodej.
- *kryjící prodej zboží nebo služby* (vývozní, popř. tuzemský dodavatelský akreditiv) – abstraktní závazek banky, která DA otevírá, že provede platbu ve prospěch vývozce po jeho splnění podmínek. Banka kupujícího zasílá akreditiv bance prodávajícího se žádostí o avizování, eventuálně potvrzení. Prostřednictvím banky, která akreditiv avizovala, čerpá dodavatel po splnění akreditivních podmínek akreditivní částku. Vývozcem je povinen řádně dle přepravních dokumentů předat zboží, dodržet dodací lhůtu, správně a včasné určit, vystavit a předložit dokumenty bance. Tento akreditiv lze avizovat, popř. potvrdit klientovi klientovi banky na území ČR.
- *tuzemský* – na rozdíl od předchozích zahraničních částečně zjednodušen, obě zúčastněné banky jsou totiž tuzemské

Z hlediska závaznosti banky vůči prodávajícímu se rozlišují tyto akreditivy:

- *odvolatelné* - akreditiv může být kdykoliv odvolán, změněn, a to i bez souhlasu a předchozího upozornění prodávajícího
- *neodvolatelné* - zrušení nebo změna tohoto akreditivu mohou být provedeny pouze se souhlasem všech zúčastněných stran
- *avizované (nepotvrzené)* - v závazku vůči prodávajícímu je banka vystavující akreditiv, tj. banka kupujícího. Banka prodávajícího nemá vůči svému klientovi žádný závazek.
- *potvrzené* - potvrzením akreditivu vstupuje další banka (zpravidla se jedná o banku, která akreditiv avizuje) do solidárního závazku vůči beneficiantovi společně s bankou, která akreditiv vystavila/otevřela.

Podle platebních podmínek:

- *hotovostní* (na viděnou) – vyplacen proti předložení dokumentů
- *úvěrové* – odložené placení až po předložení dokumentů, akreditivním dokumentem je směnka
- *kombinované* – akontace a akreditiv, opět může mít formu na viděnou nebo úvěrovou

Se zvláštními doložkami:

- *rembursní* – spojen s rembursním úvěrem, vstupuje zde další, mezinárodně známá banka, která žádá avizující banku, aby akceptovala směnku vystavenou dodavatelem.
- *revolvingový* – obnovitelný po každém čerpání či po určitých obdobích, netřeba zřizovat nový DA
- *převoditelný* – převeden na jinou osobu, druhého beneficianta. Možné pouze jednou. Nesmí se měnit podmínky DA s výjimkou částky a platnosti. Obojí lze pouze snížit a zkrátit.
- *back-to-back* – k financování nepřímých obchodů, tj. reexportů a switchů. Obdoba převoditelného DA.
- *s červenou nebo zelenou doložkou* – možnost získat část akreditivní částky jako zálohu, dokumentem může být prohlášení odesílatele. Vyplácí banka avizující, v případě nedodržení podmínek dodavatelem se hojí na příkazci.

Zvláštní typy DA:

- *standby akreditiv* – užíván hlavně v USA jako záruční instrument
- *pověřovací list* – DA přímo na beneficianta, je zmocněn vystavit směnku a předložit doklady. Poté se může obrátit na kteroukoliv banku ochotnou směnku s dokumenty odkoupit (negociovat)
- *zmocnění k odkupu*
- *zmocnění k proplacení*

Podle druhů hojení mezi zúčastněnými bankami:

- *krytý* – avizující banka provede akreditivní plnění až po přijetí příslušných peněžních prostředků od banky zřizující
- *nekrytý* – avizující banka provede plnění aniž došlo k úhradě mezi bankami

4. ZÁVĚŘ

Dokumentární akreditiv je výhodnějším platebním instrumentem pro vývozce a nevýhodným pro dovozce, neboť je nákladnější z hlediska odměn a výloh, je pracnější a váže jeho prostředky. Přesto si jak při vývozu, tak při dovozu nadále udržuje svoji oblibu a použitelnost, neboť má jednu velkou výhodu, kterou je právě úprava dokumentárních plateb MOK (Mezinárodní obchodní komorou). Je to platební instrument mezinárodně nejlépe propracovaný, s jednotným výkladem, což má nesmírný význam nejen pro banky, ale i pro jejich klienty.

POUŽITÁ LITERATURA

- Obchodní zákoník
- Marvanová, Pavel Juřík, Karel Vítkovský: Platební styk
- Ing. Jitka Rutrlová: Jak obchodovat se zahraničním prostřednictvím akreditivů
- <http://portal.gov.cz>
- www.mpo.cz

